C/2024/4053

12.7.2024.

Atzinums Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

ES un Apvienotās Karalistes jauniešu iesaiste

(pašiniciatīvas atzinums)

(C/2024/4053)

Ziņotājs: **Cillian Lohan**

Padomnieks	Maurizio CUTTIN
Pilnsapulces lēmums	21.9.2023.
Juridiskais pamats	Reglamenta 52. panta 2. punkts
Atbildīgā specializēta nodaļa	Ārējo attiecību specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	3.4.2024.
Pieņemts plenārsesijā	24.4.2024.
Plenārsesija Nr.	587
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	154/2/1

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK), būdama Eiropas pilsoniskās sabiedrības nams, ir pārliecināta, ka pilsoniskās sabiedrības organizācijām gan Eiropas Savienībā, gan Apvienotajā Karalistē ir unikālas iespējas sekmēt un veicināt ES un Apvienotās Karalistes jauniešu iesaisti, un tāpēc tā pauž gatavību pildīt savu lomu, kā atspoguļots šajā pašiniciatīvas atzinumā.

Jauniešu mobilitāte

1.2. Ņemot vērā to, ka *Brexit* izraisītās izmaiņas savstarpējos Apvienotās Karalistes un ES mobilitātes pasākumos nesamērīgi negatīvi ietekmējušas jauniešus, EESK vispirms un galvenokārt mudina Eiropas Komisiju vērsties pie Apvienotās Karalistes valdības, lai apspriestu iespēju risināt sarunas par vērienīgu savstarpēju partnerību jauniešu mobilitātes jomā. Šai partnerībai būtu jātiecas formulēt ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus tādiem mērķiem kā pētniecība, mācības un studijas, apmācība un jauniešu apmaiņa.

1.3. EESK mudina Komisiju arī pastiprināt sarunas ar Apvienoto Karalisti par Apvienotās Karalistes pilnīgu reintegrāciju programmā *Erasmus+*; šo nostāju oficiāli un stingri atbalsta Eiropas Jaunatnes forums ([1]) un Lielbritānijas Jaunatnes padome ([2]), kā arī daudzas citas jaunatnes izveidotas pilsoniskās sabiedrības organizācijas Apvienotajā Karalistē ([3]) un Eiropas Savienībā.

([1]) https://www.youthforum.org/files/231207-PP-Erasmus.pdf.

([2]) https://www.byc.org.uk/uk-young-ambassadors/2024/advocating-for-erasmus-in-parliament-and-beyond [Piezīme: Ņemot vērā nenoteiktību, ko radīja Lielbritānijas Jaunatnes padomes ceturtdien, 2024. gada 21. martā izteiktais paziņojums par maksātnespēju (sk. 3.2. punktu), visas atsauces, sākot no šā datuma, paliek vērstas uz šo organizāciju tik ilgi, cik ilgi tā pastāvēs. Gadījumā, ja tā kā juridiskā persona pilnībā likvidēsies, atzinumā atsauces uz minēto Lielbritānijas Jaunatnes padomi jāpārveido, lai koncentrētos uz vēlēto starptautisko "Apvienotās Karalistes jauno vēstnieku" grupu un tās pēctecīgo struktūru.].

([3]) https://1.yem.org.uk/embrace-erasmus.

1.4. EESK aicina Eiropas Komisiju apstiprināt, ka Apvienotā Karaliste var jebkurā laikā sākt sarunas par atkārtotu pievienošanos programmai "Radošā Eiropa". EESK arī mudina Komisiju diplomātiskajās attiecībās ar Apvienoto Karalisti īpašu uzmanību veltīt starpkultūru mācīšanās jautājumam.

1.5. Atzīstot, ka *Brexit* ir radījusi ļoti negatīvu ar kultūru saistītu un ekonomisku ietekmi uz ceļojošajiem māksliniekiem ([4]) un tādējādi arī uz ES un Apvienotās Karalistes attiecībām kultūras jomā, un apzinoties, ka uz šo jautājumu uzmanību vērsusi gan Lordu palātas Eiropas lietu komiteja ([5]), gan arī tas ir uzsvērts pavisam nesen rīkotajās ES un Apvienotās Karalistes parlamentāro partnerattiecību asamblejas sanāksmēs ([6]), EESK mudina Komisiju proaktīvi sadarboties ar Apvienoto Karalisti, lai novērstu šķēršļus radošo profesiju pārstāvju mobilitātei, iespējams, paredzot savstarpēju vīzu režīma atcelšanu radošo nozaru pārstāvjiem vai kultūras nozares atbrīvojumu no ES-un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma noteikumiem.

1.6. Apzinoties, ka ievērojamā skolu apmeklētāju skaita samazināšanās gan Apvienotajā Karalistē, gan ES ([7]) ļoti negatīvi ietekmē kultūru un ekonomiku abās Lamanša pusēs, EESK aicina Komisiju risināt ar Apvienoto Karalisti sarunas par savstarpējiem ieceļošanas noteikumiem tiem, kas apmeklē skolas. Šajās sarunās būtu arī jāapspriež skolēnu grupu ceļošanas shēmas ieviešana, lai skolēniem, kas organizēti dodas apmeklēt skolas un jauniešu sadarbības ietvaros citādā nolūkā apmeklē Apvienoto Karalisti vai Eiropas Savienību, nebūtu jānēsā līdzi individuālas pases. Pozitīvs pirmais solis bija 2023. gada 28. decembra lēmums, saskaņā ar kuru Francijas un ES valstspiederīgajiem, kas mācās skolā Francijā un kas šķērso Lamanšu valodas-apguves ceļojuma nolūkā, būs jānēsā līdzi tikai vienkārša personas apliecība un tiek atcelta prasība saņemt dārgu vīzu ([8]).

Strukturēta iesaiste

1.7. EESK mudina Komisiju risināt sarunas ar Apvienoto Karalisti, lai katras puses attiecīgajā diplomātiskajā misijā izveidotu savstarpējas jauniešu konsultāciju struktūras, par paraugu ņemot ES iniciatīvu "Jauniešu uzklausīšanas padome" ([9]).

1.8. EESK stingri atbalsta centienus veidot strukturētu sadarbību starp ES, Apvienotās Karalistes līmeņa iestādēm un decentralizētajām daļām, aktīvi iesaistot jauniešus un aptverot arī tādas jomas kā darbs ar jaunatni un neformālā mācīšanās, lai stiprinātu jauniešu pilsoniskās sabiedrības dialogu un sadarbību.

1.9. EESK visnotaļ iesaka abās pusēs izveidot sistēmas, kas dod iespēju jauniešus strukturēti iesaistīt esošajās sadarbības iniciatīvās. Būtu jānodrošina, jāveicina un pienācīgi jāfinansē strukturēta un regulāra Apvienotās Karalistes jaunatnes sektora iesaiste, piemēram, EESK ikgadējā pasākumā "Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi" ([10]), Eiropas Parlamenta ikgadējā pasākumā *LevelUp!* ([11]) un Eiropas Jaunatnes dienu ([12]) sanāksmēs, ES jaunatnes dialoga procesā ([13]) un līdzīgās iniciatīvās.

1.10. Eiropas Savienībai un Apvienotajai Karalistei būtu kopīgi jāapsver iespēja izveidot un finansēt ES un Apvienotās Karalistes jaunatnes koordinācijas forumu, kurā *inter alia* būtu iesaistīti pārstāvji no Eiropas Jaunatnes foruma ([14]), Lielbritānijas Jaunatnes padomes ([15]), platformas *Young Scot* ([16]), Ziemeļīrijas Jaunatnes foruma ([17]) un organizācijas

([4]) https://www.theguardian.com/politics/2023/aug/22/music-industry-workers-no-work-in-eu-since-brexit.
([5]) https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9658/.
([6]) https://www.europarl.europa.eu/delegations/lv/d-uk/activities/inter-parliamentary.
([7]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/749799/EPRS_ATA(2023)749799_EN.pdf.
([8]) https://www.lemonde.fr/en/france/article/2023/12/28/uk-lifts-brexit-obstacles-for-french-students-and-schoolchildren_6382995_7.html.
([9]) https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-sounding-board_en#current-youth-sounding-board.
([10]) https://www.eesc.europa.eu/lv/initiatives/your-europe-your-say.
([11]) https://youth.europa.eu/news/join-us-level-i-care-i-vote_en.
([12]) https://european-youth-event.europarl.europa.eu/en/previous-editions.
([13]) https://youth.europa.eu/get-involved/eu-youth-dialogue/previous-eu-youth-dialogue-consultations_en.
([14]) https://www.youthforum.org/.
([15]) https://nya.org.uk/byc/.
([16]) https://young.scot/.
([17]) https://niyf.org/.

1.11. *Urdd* ([18]) un kurā notiktu regulārs dialogs, lai apspriestu aktuālākos jautājumus ES un Apvienotās Karalistes jaunatnes attiecību jomā. Šie dalībnieki būtu jāiesaista EESK atzinumu izstrādes procesā, Komitejā izmantojot "ES jauniešu testu".

1.12. Jaunatnes sektors nav pārstāvēts ne ES, ne Apvienotās Karalistes vietējās konsultantu grupās, kas izveidotas saskaņā ar Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu. Tāpēc EESK aicina Eiropas Komisiju veicināt ES jaunatnes sektora pārstāvju visaptverošu un aktīvu līdzdalību, novēršot finansiālus šķēršļus viņu dalībai ES vietējā konsultantu grupā. EESK arī aicina Eiropas Komisiju sadarboties ar Apvienoto Karalisti un mudināt to veicināt Apvienotās Karalistes jaunatnes sektora dalību Apvienotās Karalistes vietējā konsultantu grupā. Jauniešu viedokļa uzklausīšana šajās struktūrās ir būtiska, lai nodrošinātu to kā divpusējo attiecību veicināšanas struktūru ilgtermiņa izdzīvošanu.

1.13. EESK atzinīgi vērtē Britu padomes projektu *EU/UK Youth Stronger Together* ([19]), kas 15–30 gadus veciem jauniešiem no ES un Apvienotās Karalistes piedāvā iespējas veidot kontaktus un sadarboties. EESK uzskata, ka šim un līdzīgiem projektiem būtu jākalpo par lielisku paraugprakses modeli, kas veicinātu turpmākas divpusējas ES un Apvienotās Karalistes jaunatnes iniciatīvas, kuru mērķis ir veidot saikni starp jauniešiem un pavērt viņiem apmācības un citas iespējas.

Citi jauniešu iesaistes veidi

1.14. EESK iesaka apzināt jauniešu iespējas. Tas varētu ļoti palīdzēt veidot spējas skaidrot jauniešiem, kādas praktiskās iespējas viņiem pieejamas. Skaidri būtu jānorāda uz karjeras iespējām, un tāpēc skolās, apvienībās un profesionālās orientācijas procesā ir jāsniedz jauniešiem speciālās zināšanas. Balstoties uz labas prakses piemēriem, būtu arī jāparedz māceklības programma, piemēram, lauksaimniecības jomā ([20]).

1.15. EESK aicina izveidot centralizētu un pieejamu informācijas centru jaunajiem uzņēmējiem, kurus joprojām ietekmē *Brexit*, tā stingrie jaunie noteikumi, kas reglamentē preču un pakalpojumu apriti Lamanša reģionā, un neskaidrība par piekļuvi tirgum.

1.16. EESK iesaka uzlabot strukturētu mācīšanos no līdzbiedriem, jo tā ir lietderīga pilsoniskās sabiedrības organizācijām un arī modelis, ko varētu izmantot vietējās pašvaldības un valdības departamenti. Lai gan Velsā saiknes ar ES tīkliem kopumā ir neskartas, tās ir jāstiprina, lai nodrošinātu zināšanu pārrobežu apmaiņas ilgmūžību. Pozitīvs piemērs ir tas, ka ES Lauku jaunatnes foruma priekšsēdētājs ir Velsas pārstāvis. Tomēr jauno lauksaimnieku grupas tagad ir izslēgtas no dalības *CEJA* ([21]), izņemot *NFU Next Generation* ([22]), kas pārstāv Angliju un Velsu.

ES pilsoņu uzturēšanās statusa nostiprināšanas shēma un jaunatne

1.17. ES pilsoņu uzturēšanās statusa nostiprināšanas shēmas (*EUSS*) procedūrām ir nevēlama ietekme arī uz jauniešiem. Katram bērnam ir jābūt savam *EUSS* pieteikumam, ko parasti iesniedz viņa vecāki. Dažos gadījumos šī prasība nav izpildīta dažādu iemeslu dēļ, un līdz ar to bērni saskaras ar nopietnām sekām. No šīm sekām varētu izvairīties vai tās mazināt, izmantojot lietotājam-saprotamākas pamatnostādnes un, iespējams, īstenojot izpratnes veicināšanas kampaņu.

1.18. Saistībā ar *EUSS* Apvienotajā Karalistē un dažās ES dalībvalstīs joprojām rodas sarežģījumi, kas var ietekmēt bērnus un jauniešus. Interešu aizstāvības organizācijas norāda uz *Windrush Effect* risku Apvienotajā Karalistē. Tas ir tāpēc, ka "tikai digitālā" sistēma var izraisīt starpgadījumus, ka bērni no neaizsargātām grupām netiek reģistrēti. Ir vajadzīga fiziska atbalsta sistēma un diennakts palīdzības tālrunis.

1.19. Eiropas Savienībā dati joprojām nav atjaunināti, it īpaši par pieteikumiem saņemt uzturēšanās atļauju, kas dod iespēju pierādīt no Izstāšanās līguma izrietošo statusu valstīs ar deklaratīvām sistēmām. Līdz ar to pašlaik nav iespējams zināt, cik daudz bērnu un jauniešu nākotnē varētu saskarties ar grūtībām pierādīt savu statusu. Dažās valstīs pastāv pat neskaidrība par bērnu reģistrāciju vai par to, vai viņiem ir vajadzīgas uzturēšanās atļaujas un vai uz viņiem attiecas atļauju iegūšanas process. Vairākās valstīs rodas arī dažādi jautājumi saistībā ar ģimenes atkalapvienošanos. Neraugoties uz to, ka pastāvīgi nākas saskarties ar problemātiskiem gadījumiem un tie kļūst arvien sarežģītāki, publiskais finansējums interešu aizstāvībai vai nu nepastāv vai tiek pakāpeniski atcelts.

([18]) https://www.urdd.cymru/en/.
([19]) https://www.britishcouncil.be/programmes/education/stronger-together.
([20]) https://www.wwf.org.uk/wales/land-of-our-future.
([21]) https://www.ceja.eu/home.
([22]) https://www.ceja.eu/who-we-are/people.

1.20. Tāpēc EESK mudina Komisiju sadarboties ar Apvienoto Karalisti un pārskatīt jautājumu par fiziskas atbalsta sistēmas nodrošināšanu, kā arī saglabāt finansējumu, lai kopienas grupas, interešu aizstāvības organizācijas un publiskās iestādes varētu sniegt atbalstu tik ilgi, kamēr šādi gadījumi pastāv. EESK atzinīgi vērtē jaunāko informāciju, ka iniciatīva *British in Europe* nākamos 20 mēnešus Eiropas Komisijas programmas *CERV* ietvaros ([23]) saņems finansējumu spēju veidošanas un izpratnes veicināšanas projektam, kas aptvers grupas 11 ES valstīs, taču norāda, ka finansējums būs nepieciešams arī ES dalībvalstīs tik ilgi, kamēr šādi gadījumi pastāv.

Ziemeļīrijas īpašā situācija

1.21. Finansējuma trūkums, koordinētas pieejas trūkums un vietējo zināšanu trūkums finansējuma piešķiršanas jomā nozīmē, ka finansējums jauniešu grupām un kopienu grupām gan tiek samazināts, gan vispār netiek nodrošināts. Piemēram, Eiropas Sociālā fonda (ESF) finansējums tika sadalīts, balstoties uz vietējo pašvaldību pieredzi. Tas ir noturīgs un uzticams finansēšanas modelis tādām grupām kā, piemēram, Ziemeļīrijas organizācijai *Disability Action* ([24]). Šīs iniciatīvas tagad nonākušas strupceļā. Tas viss palielina draudus mieram Ziemeļīrijā. Tāpēc EESK ir visnotaļ pārliecināta, ka šie jautājumi steidzami jārisina, lai novērstu to, ka jaunieši, kad viņiem vajadzīgs kopienas līmeņa atbalsts, vēršas pie citām struktūrām, tostarp paramilitārām organizācijām.

1.22. EESK mudina ES sadarboties ar attiecīgajām Apvienotās Karalistes un Īrijas valdības struktūrām un Ziemeļīrijas izpildvaras struktūrām, lai apvienotu spēkus nolūkā palielināt informētību par pārrobežu programmas *PEACE PLUS* misiju. Programmas mērķis ir atbalstīt mieru un labklājību Ziemeļīrijā un Īrijas robežapgabalos. Šajā saistībā visām pusēm ir ļoti labi jāapzinās Ziemeļīrijā valdošā miera nestabilitāte, un tas palielina ES atbalsta nozīmi programmai *PEACE PLUS*. ES lomu šā miera atbalstīšanā nedrīkst novērtēt par zemu. Šajā saistībā EESK aicina visas iesaistītās puses proaktīvi popularizēt *PEACE PLUS* priekšrocības, informējot par tās plašajām finansēšanas iespējām un izmantojot vienkāršu un jauniešiem saprotamu valodu.

2. **Vispārīga informācija**

2.1. Pēc ES un Apvienotās Karalistes izstāšanās līguma, ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma un Vindzoras regulējuma pieņemšanas ES un Apvienotās Karalistes politiskās attiecības ir ievērojami uzlabojušās. Pilsoniskās sabiedrības līmenī attiecības joprojām ir spēcīgas un draudzīgas un balstās uz labticības un sadarbības principiem.

2.2. Par šo dinamiku liecina EESK un Apvienotās Karalistes pilsoniskās sabiedrības organizāciju īpašās attiecības kopš 2021. gada, un tas devis EESK iespēju parakstīt saprašanās memorandu ar Apvienotās Karalistes Pilsoniskās sabiedrības aliansi un pēc tam ar Skotijas Eiropas jautājumu konsultatīvo forumu. Par šādu sadarbību turklāt liecina gan Londonas, Edinburgas, Belfāstas un Kārdifas apmeklējumi, kas tika rīkoti saistībā ar šā pašiniciatīvas atzinuma izstrādi, kā arī saistībā ar informatīvā ziņojuma par ES un Apvienotās Karalistes izstāšanās līgumu īstenošanu ([25]), gan arī citas oficiālas un neformālas EESK locekļu un Apvienotās Karalistes pilsoniskās sabiedrības organizāciju dalībnieku sanāksmes. EESK turklāt izveidojusi ļoti labas attiecības ar attiecīgajiem pārstāvjiem no Apvienotās Karalistes misijas Eiropas Savienībā, Skotijas nama, Velsas nama un Ziemeļīrijas izpildbiroja Briselē.

2.3. Izveidotas pamatstruktūras, kas uzrauga ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīguma un Vindzoras regulējuma īstenošanu, bet tajās nav pārstāvēts jaunatnes sektors. Aktuāls ir kļuvis arī plašāks jautājums par reģionālo pārstāvību un resursiem, kas veicina dalību šajās struktūrās (īpaši vietējās konsultantu grupās).

([23]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme_en.
([24]) https://www.disabilityaction.org/.
([25]) https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/information-reports/implementation-eu-uk-withdrawal-agreement-including-protocol-ireland-and-northern-ireland.

3. **Īpašas piezīmes**

3.1. Galvenais faktors, kas ietekmē ES un Apvienotās Karalistes attiecības jaunatnes jomā, izriet no Apvienotās Karalistes lēmuma izstāties no programmas *Erasmus+*. Nozīmīgas ieinteresētās personas no uzņēmējdarbības, darba un trešā sektora norāda, ka atkārtota pievienošanās programmai *Erasmus+* nedrīkstētu skart Apvienotās Karalistes *Turing* shēmu, Velsas *Taith* programmu un tamlīdzīgus Apvienotajā Karalistē pēc *Brexit* veiktus mobilitātes pasākumus, kuru darbības joma ir daudz šaurāka un kuri ir daudz mazāk finansēti un kuri tādējādi varētu programmu *Erasmus+* papildināt, nevis to aizstāt.

3.2. Lai gan Apvienotā Karaliste centās iedibināt alternatīvus *Erasmus+* modeļus, tostarp nacionālajā un decentralizētajos līmeņos, jaunatnes sektora pārstāvji uzskata, ka tie neatbilst ne brīvprātīgo jauniešu mobilitātes un nefomālās mācīšanās iespējām, ne arī iespējām saņemt darbības finansējumu dotāciju veidā, ko Apvienotās Karalistes jaunatnes sektoram iepriekš piešķīra *Erasmus+*. Programma *Erasmus+* katru gadu nodrošināja jauniešu pilsoniskās sabiedrības organizācijām ievērojamu strukturālu un uz projektiem balstītu finansējumu, lai īstenotu neformālus apmaiņas un citus pasākumus (piemēram, 2020. gadā kopumā 201 organizācijai piešķīra gandrīz 7 miljonus euro), bet tai sekojošā *Turing* shēma (koncentrējoties tikai uz augstākās izglītības studentu mobilitāti) ir radījusi finanšu iztrūkumu jauniešu pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas iepriekš bija atkarīgas no programmas *Erasmus+*. To vidū ir Lielbritānijas Jaunatnes padome (Apvienotās Karalistes Nacionālā jaunatnes padome), kuras gada budžets tūlīt pēc *Brexit* samazinājās par 40 %, tostarp viss tās starptautiskais budžets, jo tika zaudēta piekļuve programmai *Erasmus+*. Kā ziņots, šīs finansējuma plūsmas zaudējums un tas, ka ilgtermiņā trūkst pienācīgas pēctecīgas programmas, daļēji ir vainojami, ka šī organizācija ceturtdien, 2024. gada 21. martā, nāca klajā ar paziņojumu par savu maksātnespēju. Tiek arī uzsvērti smagie finansiālie apstākļi, ar kuriem saskaras Apvienotās Karalistes jaunatnes sektors, jo Nacionālā jaunatnes padome, kas ir viena no Eiropas vecākajām un nozīmīgākajām organizācijām, pēc 75 gadus ilga darba jaunatnes labā saskaras ar pilnīga sabrukuma risku.

3.3. Pēc programmas *Erasmus+* zaudējuma tika izstrādātas divas aizstājējshēmas: Apvienotās Karalistes mēroga *Turing* shēma un Velsas *Taith* shēma. Analizējot šīs abas shēmas, var secināt, ka tās nepiedāvā tādas pašas iespējas kā *Erasmus+* un darbojas ar mazāku budžetu. Tā kā salīdzinoši daudz jauniešu izmantojuši *Taith* shēmu, tā ir labs piemērs, kā uzlabot piekļuvi *Erasmus+* finansējuma saņemšanai — uz šo problēmu joprojām norāda daudzas ES ieinteresētās personas. Pieredzi varētu gūt arī no (Velsas) 2015. gada Likuma par nākamo paaudžu-labklājību ([26]), kurā noteikts, ka Velsas publiskajām iestādēm ir jādomā par savu lēmumu ilgtermiņa ietekmi, un to varētu uzskatīt par salīdzināmu ar "ES jauniešu testu". Turklāt šajā saistībā Velsa ir iecēlusi nākamo paaudžu komisāru ([27]).

3.4. Pastāv uzskats, ka *Erasmus+* fondam var piekļūt tikai priviliģētie, jo tas ir pieejams tikai nedaudziem, uz šo fondu ir grūti pieteikties un tam nav kontaktpersonas, kas pieteikuma iesniegšanas procesā atbildētu uz būtiskiem jautājumiem. Šis uzskats ne vienmēr taisnīgi atspoguļo realitāti, bet šis jautājums ir jārisina, un par to liecina Velsas *Taith* shēmas efektivitāte.

3.5. Eiropas Savienībai arī būtu jāveicina (iespējams, ar ieinteresētiem partneriem Apvienotajā Karalistē vienojoties par līdzfinansējumu) britu jauniešu reintegrācija programmās, tostarp brīvprātīgajā darbā un neformālās mācīšanās iespēju programmās, piemēram, *Erasmus+*, līdz tam, kad nākamā Apvienotās Karalistes valdība atkal pievienosies šai shēmai. Savukārt Apvienotā Karaliste varētu veicināt to pašu savās pašreizējās programmās, kas paredzētas Eiropas Savienības jauniešiem.

3.6. Apvienotās Karalistes jauniešu pilsoniskās sabiedrības organizācijas pauž nožēlu par Apvienotās Karalistes lēmumu izstāties no programmas *Erasmus+*, jo tas, viņuprāt, kavē Apvienotās Karalistes jaunatnes sektora piekļuvi ne tikai vitāli svarīgam finansējumam, bet arī tādām atzītām shēmām kā Eiropas Solidaritātes korpuss un Eiropas Savienības Jaunatnes dialoga konference — agrāk Apvienotā Karaliste bija viena no galvenajām šo divu shēmu dalībniecēm.

3.7. Apvienotās Karalistes jaunatnes izveidotās pilsoniskās sabiedrības organizācijas arī norādīja, ka vēlas, lai programma *Erasmus+* atkal būtu pieejama, taču to varētu padarīt pieejamāku un efektīvāku, ja to, tāpat kā *Taith* programmu, labāk pielāgotu ģeogrāfiskajām īpatnībām un to izplatītu vietējie dalībnieki.

([26]) https://www.futuregenerations.wales/about-us/future-generations-act/.
([27]) https://www.futuregenerations.wales/.

3.8. Vēlmi, ka kopumā vairāk būtu jāpopularizē programmas neformālās izglītības komponenti, pauda arī jaunatnes izveidotās pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas pauda bažas, ka Komisijas nevēlēšanās tos popularizēt varētu radīt maldīgu priekšstatu, ka programma ir pieejama tikai vidussķiras studentiem.

3.9. Tā kā laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam ([28]) finansējums 89,5 miljonu euro apmērā bija sadalīts starp 376 Apvienotajā Karalistē bāzētām kultūras un radošajām organizācijām, Apvienotās Karalistes izstāšanās no programmas "Radošā Eiropa" ir ievērojami ierobežojusi kultūras attiecības starp ES un Apvienoto Karalisti un tās decentralizētajām administrācijām ([29]).

3.10. Lai paaugstinātu gan ES un Apvienotās Karalistes vietējo konsultantu grupu, gan Pilsoniskās sabiedrības foruma efektivitāti un stiprinātu vispārējo reprezentativitāti, strukturālākā veidā jāiesaista jaunatnes izveidotās pilsoniskās sabiedrības organizācijas no decentralizētajiem Apvienotās Karalistes reģioniem.

3.11. ES jaunatnes stratēģijā ([30]) noteikts, ka "dalībvalstīm būtu jāmudina jaunieši un citas ieinteresētās personas izveidot kopīgas iniciatīvas, piemēram, tādās jomās kā izglītība, nodarbinātība, digitālā attīstība, sportā, ilgtspēja un starptautiskajā sadarbība, pilnībā izmantojot ES finansējuma potenciālu". Šī jaunās ES jaunatnes stratēģijas sadaļa varētu kalpot par pamatu attiecīgu ES un Apvienotās Karalistes jauniešu kopīgu iniciatīvu izstrādei.

3.12. Apvienotās Karalistes *Shared Prosperity Fund* (*UKSPF*) ir valdības iekšējā shēma, kas aizstāj Eiropas strukturālo un investīciju programmu. *UKSPF* fondam ir piešķirts finansējums 2,6 miljardu GBP apmērā. Tomēr *UKSPF* nevar salīdzināt ar ERAF vai ESF finansējumu (kas Ziemeļīrijai pēc *Brexit* vairs nav pieejams), jo šīs programmas tika izstrādātas partnerībā ar vietējām pašvaldībām, kurām visām ir tiešas zināšanas par reālajiem apstākļiem uz vietas. No otras puses, *UKSPF* neiesaista programmas izstrādē vietējās pašvaldības, un tas var kaitēt vietējo jautājumu risināšanai.

3.13. Tādām iniciatīvām kā *PEACE PLUS* un *Shared Island Youth Forum* ir būtiska nozīme stabilitātes saglabāšanā Ziemeļīrijā, jo tās piešķir finansējumu pilsoniskās sabiedrības grupām un jaunatnes organizācijām. Tomēr, neraugoties uz šīm shēmām, Ziemeļīrijā ir pieaugusi paramilitāra darbība ([31]), jo Ziemeļīrijas jaunieši arvien vairāk tiek atstāti novārtā, it īpaši kopienas līmenī. To nesen uzsvēra arī Apvienotās Karalistes parlamenta Ziemeļīrijas lietu komiteja ([32]), un uz šo problēmu EESK uzmanību vērsa arī nozīmīgas ieinteresētās personas no Ziemeļīrijas un par to liecina arī aptaujas dati, kas savākti šā atzinuma izstrādes vajadzībām.

3.14. Unikālā situācija Ziemeļīrijā nozīmē, ka jautājumi, kas saistīti ar tiesībām, ir īpaši jutīgi. Šo problēmu varētu vislabāk risināt, Apvienotās Karalistes un ES apvienotajā konsultatīvajā darba grupā izveidojot apakšgrupu tiesību jautājumos. Tas varētu mazināt bažas par Belfāstas nolīgumā (Lielās piektdienas vienošanās) nostiprināto tiesību ierobežošanu.

Briselē, 2024. gada 24. aprīlī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētājs
Oliver RÖPKE

([28]) https://www.ietm.org/en/node/11501.
([29]) https://multimedia.europarl.europa.eu/en/webstreaming/cult-committee-meeting_20240124-1430-COMMITTEE-CULT.
([30]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lv/TXT/?uri=CELEX:52018DC0269.
([31]) https://www.belfasttelegraph.co.uk/news/northern-ireland/paramilitaries-grooming-young-and-preying-on-single-mothers-report-finds/a23525029.html.
([32]) https://publications.parliament.uk/pa/cm5804/cmselect/cmniaf/43/report.html.